



احمد بهمنیار در بهمن ۱۲۶۳ هـ ش در کرمان چشم به جهان گشود. تحصیلات ابتدایی را نزد پدرش، آقا محمدعلی، معروف به معلم، که مردی ادیب و فاضل و آشنا به زبان عربی، فنون ادب و علوم چون ریاضی و نجوم بود، گذراند. احمد از ۱۶ سالگی شروع به تدریس کرد و پس از فوت پدر، به کمک برادر بزرگش، آقا محمدجواد، ابتدا مدرسه ابراهیمیه پدر را اداره کرد و بعد از آن، روش تدریس تازه را برگزید و در همان مدرسه ابراهیمیه، دوره آموزشی چهار کلاسه را پدید آورد. چندی بعد، خود در بم، مدرسه‌ای به نام اسلامیة (عمادیه) تأسیس کرد و تا سن سی سالگی همانند پدر و برادرش، به معلمی اشتغال داشت.

احمد بهمنیار را از پیشگامان جنبش مشروطیت در منطقه کرمان می‌دانند؛ او به تجددخواهی معروف بود و در روزنامه کرمان که خود نیز در انتشار آن همکاری داشت، مقاله می‌نوشت. در سال ۱۲۸۹، روزنامه دهقان را تأسیس نمود و بدین سبب از آن پس به نام احمد دهقان معروف شد. بهمنیار بعد از شکست محمدعلی شاه قاجار، از جمله کسانی بود که در تقویت حزب دموکرات بسیار تلاش کرد. در سال ۱۲۹۴، تعدادی از اعضای این حزب، دستگیر و زندانی شدند که بهمنیار نیز از آن جمله بود. او زمانی که در زندان بود به یادگیری زبان ترکی عثمانی پرداخت و اشعاری از زبان ترکی به فارسی ترجمه کرد.

بهمنیار پس از آزادی از زندان، در سال ۱۳۰۱ خورشیدی، روزنامه فکرآزاد را منتشر کرد که نخستین



احمد بهمنیار

(۱۲۶۳-۱۳۳۴)

رجل سیاسی، نویسنده و استاد دانشگاه
اقلام اهدایی: کتاب (۱۵۰۰ جلد)
محل نگهداری اقلام اهدایی: کتابخانه
دانشکده ادبیات و علوم انسانی



شماره آن مورد توجه محافل ادبی و مطبوعاتی روز قرار گرفت. بعد از تعطیلی روزنامه در سال ۱۳۰۴، مدتی در وزارت دادگستری و وزارت معارف کار کرد و بعد در مدارس دارالفنون و دارالمعلمین و امیرکبیر مشغول به تدریس شد و در سال ۱۳۱۲ بعد از تصویب قانون تأسیس دانشگاه و اجبار کسب درجه دکتری برای مدرسان دانشگاه، بهمینار با نوشتن رساله‌ای در «شرح احوال صاحب‌بن‌عباد» موفق به کسب درجه دکتری و تدریس در دانشگاه شد.

دکتر بهمینار در سال ۱۳۲۱ به عضویت پیوسته فرهنگستان ایران انتخاب شد. وی بیش از حد به مطالعه و تحقیق و تألیف مشغول بود و به همین علت دچار خستگی و ملال شد و در سال ۱۳۳۲، ناچار تقاضای تقلیل ساعات درس کرد. دکتر بهمینار پس تحملی رنج و بیماری سرانجام به سال ۱۳۳۴ در منزل شخصی در تهران درگذشت و به وصیت وی در کربلا به خاک سپرده شد.

از تألیفات مهم او می‌توان به دو جلد کتاب (نسخه خطی دستنویس خود وی) اشاره کرد با نام تأویل الاحادیث که حاصل ثبت و ضبط درس‌های حاج محمدخان کرمانی در ۱۴۰ جلسه است. استاد بهمینار را نمونه زمان خود، در نثرنویسی دانسته‌اند. او شعر نیز می‌سرود ولی به شاعری شهرت نداشت. مضمون اشعار او بیان اوضاع محیط اجتماعی و بازتاب ناهنجارهای آن ایام است. دیوانش که بیش از ۱۵۰۰ بیت است، شامل چند قصیده شکواییه در استحکام آنها را هم‌پای اشعار شعرای بزرگ قدیم دانسته‌اند. بخشی از تألیفات مرحوم بهمینار، در زمان حیات مؤلف به چاپ رسید و قسمت باقی مانده نیز پس از او به همت دوست‌دارانش به زیور طبع آراسته شد. از آن جمله است تصحیح الابنیه عن حقایق الادویه، که به همت استاد حسین محبوبی اردکانی به چاپ رسید و صاحب‌بن‌عباد که مرحوم دکتر محمدابراهیم باستانی پاریزی در سال ۱۳۴۴ با مقدمه‌ای به‌وسیله انتشارات دانشگاه تهران آن را به چاپ رساند. استاد بهمینار از سال ۱۳۱۸ با مرحوم دهخدا در تنظیم لغتنامه نیز همکاری داشت و تا مدتی این همکاری ادامه پیدا کرد.

استاد بهمینار فرزندان شایسته‌ای داشتند که هر کدام در زمان خود انسان‌هایی اهل علم و تأثیرگذار در فضای علمی ایران بودند؛ نام فرزندان ایشان بدین شرح بوده است: فریدون بهمینار متولد ۱۲۸۸ و دارای درجه دکترای معدن از دانشگاه پاریس؛ منوچهر بهمینار، متولد ۱۲۹۰ و دانش‌آموخته مهندسی برق از پاریس؛ و هوشنگ بهمینار متولد ۱۲۹۳ که دانش‌آموخته ریاضیات بوده است. از طرف استاد احمد بهمینار حدود ۱۵۰۰ جلد کتاب به کتابخانه دانشکده ادبیات دانشگاه تهران اهدا شده است.

